

CVIČENÍ Z HODNOCENÍ KRAJINY

8.3.2010

„ K výrazným artefaktům krajiny mého dětství patřily dřevěné triangulační věže...Připadaly mi a dodnes připadají krásné, stýská se mi po nich, kdežto nové kovové triangulační věže nesnáším...Z mého pohledu krajinu hyzdí. Ale: což nepovažovali naši předkové za rušivý element zmíněné dřevěné artefakty? A nebudou naši potomci horovat pro zachování těch kovových, protože je budou brát jako tradiční součást krajiny?...“

Jan Lacina: Schizofrenie esteticky vnímaného krajinného ekologa, 2005.

Mgr. Ondřej Herzán

NĚKOLIK TVRZENÍ NA ÚVOD

Rozměry krajiny

Světelná pohoda

Parková krajina

Pohled zdálky X zblízka

Estetika krajiny

Normativní estetické názory

Názory přisuzující význam harmonii,
řádu či míry

Funkcionalistické názory

„LACINOVA METODIKA“

„Estetická hodnota krajiny bývá považována za jeden z dalších přírodních zdrojů“

V. Král, 1980

Výchozí práce:

D.L. Linton (Skotsko)

A.R.A. Budriunas, K.I. Eringis (Litva)

J. Kocourková, S. Muranský, V. Král (Československo)

Větší důraz na vegetační složku

1990 – estetika krajiny

2005 – atraktivita krajinného rázu

RELIÉF 1990

Rozlehlé sníženiny.....	1 bod
Ploché pahorkatiny a vrchoviny.....	3 body
Členité pahorkatiny a vrchoviny.....	4 body
Hornatiny.....	5 bodů

častý výskytu výrazných skalních útvarů.....2 body

Součet – hodnota estetických kvalit reliéfu (H_{EKR})

RELIÉF 2005

4 hlavní ukazatele:

Celkový typ reliéfu (TR)

Rozlehlé sníženiny.....	1 bod
Užší sníženiny.....	2 body
Ploché pahorkatiny a vrchoviny.....	3 body
Členité pahorkatiny a vrchoviny.....	4 body
Hornatiny.....	5 bodů

Výskyt specifických forem přírodního reliéfu (PFR)

(např. skalní útvary) – podle četnosti a výraznosti..... 1 – 3 body

Výskyt specifických forem antropogenního reliéfu (AFR)

(např. meze s kamenicemi)..... 1 – 3 body

Antropogenní narušení reliéfu (ANR)

(např. aktivní lomy)..... -1, - 3 body

Vzorec:

$$AR = TR + PFR + AFR - ANR$$

VODNÍ ÚTVARY 1990

- Podle jejich zastoupení v krajině
- Podružné zastoupení.....1 bod
- Výrazné zastoupení.....3 body
- Dominantní zastoupení.....5 bodů

-**H_{EKA}**.....estetická kvalita vodních toků a ploch

VODNÍ ÚTVARY 2005

Celkové zastoupení vodních útvarů (ZV)

Podružné zastoupení.....	1 bod
Subdominantní zastoupení.....	3 body
Dominantní zastoupení.....	5 bodů

Charakter toku a břehů (TB)

Klidný tok v umělých (zpevněných) březích.....	1 bod
Bystřinný tok v umělých (zpevněných) březích.....	2 body
Napřímený tok v přírodě blízkých březích.....	3 body
Střídání bystřinných a klidných částí toku v přirozených a přírodě blízkých březích.....	4 body
Klidný tok v přirozených březích.....	4 body
Bystřinný tok v přirozených březích.....	5 bodů

Výskyt specifických přírodních forem toku (PFT)

(meandry, říční ostrovy, vodopády) – podle atraktivity..... 1 – 3 body

Výskyt specifických (atraktivních) antropogenních forem toku (AFT)

(splavy) – podle atraktivity..... 1 – 3 body

Čistota vody (koeficient K_{cv})

Voda velmi silně znečištěná.....	0,3
Voda silně znečištěná.....	0,5
Voda mírně znečištěná.....	1,0
Voda čistá.....	1,5

Vzorec:

$$AVo = (ZV + TB + PFT + AFT) \cdot K_{cv}$$

HODNOCENÍ VEGETACE 1990

Hodnota struktury vegetace (H_{SV})

- Jednoetážová (pole, louky).....1 bod
Dvou – a více etážová (lesy, sady, zahrady).....2 body
 H_{SV} vzniká součtem těchto hodnot na území

Barevná proměnlivost vegetace během roku (H_{PV})

- Barevně nevýrazně proměnlivé formace.....1 bod
Barevně proměnlivé formace.....2 body
Barevně výrazně proměnlivá formace.....3 body

Koeficient rozložení vegetace v krajině (K_{RV})

- Převaha souvislých bloků.....1 bod
Velkoplošná mozaika.....1,5 bodu
Maloplošná mozaika.....2 body

$$H_{EKV} = H_{SV} + H_{PV} + K_{RV}$$

HODNOCENÍ VEGETACE 2005

Hodnota struktury vegetace (H_{SV})

- Jednoetážová (pole, louky).....1 bod
Dvou – a více etážová (lesy, sady, zahrady).....2 body
 H_{SV} vzniká součtem těchto hodnot na území

Barevná proměnlivost vegetace během roku (H_{PV})

- Barevně nevýrazně proměnlivé formace.....1 bod
Barevně proměnlivé formace.....2 body
Barevně výrazně proměnlivá formace.....3 body
Barevně velmi výrazně proměnlivá formace.....5 bodů

Koeficient rozložení vegetace v krajině (K_{RV})

- Převaha souvislých bloků.....1 bod
Velkoplošná mozaika.....1,5 bodu
Maloplošná mozaika.....2 body

$$AV = (H_{SV} + H_{PV}) \times K_{RV}$$

CELKOVÁ ESTETICKÁ KVALITA KRAJINY 1990

$$H_{EKK} = H_{EKR} + H_{EKA} + H_{EKV}$$

- 1) *Krajina s nízkými estetickými hodnotami (do 10 bodů)*
- 2) *Krajina s průměrnými estetickými hodnotami (11 – 20 bodů)*
- 3) *Krajina s vysokými estetickými hodnotami (21 – 30 bodů)*
- 4) *Krajina s výjimečně vysokými estetickými hodnotami (nad 31 bodů)*

CELKOVÁ ATRAKTIVITA KRAJINNÉHO RÁZU 2005

$$AK = AR + AV_0 + AV$$

- 1) *Krajina s velmi nízkou atraktivitou (do 10 bodů)*
- 2) *Krajina s nízkou atraktivitou (11 – 20 bodů)*
- 3) *Krajina s průměrnou atraktivitou (21 – 30 bodů)*
- 4) *Krajina s vysokou atraktivitou (31 – 50 bodů)*
- 5) *Krajina s velmi vysokou atraktivitou (nad 51 bodů)*

APLIKACE 1990

Hodnocení CHKO Žďárské vrchy
Množství různých kategorií

1) Urbanizovaná krajina

- Obytná
- Průmyslová
- Obytně – rekreační

2) Zemědělská krajina

- Polní
- Lučně – polní
- Polně – luční

3) Zemědělsko – lesní krajina

- Polně – lesní
- Lučně – lesní....

4) Lesní krajina

- Smrkové monokultury
- Smrkové a olšové porosty
- Smrčiny s borovicí blatkou
- Porosty s převahou buku

Typy současné krajiny		H _{EKR}	H _{EKA}	Hodnota estetických kvalit typů aktuální vegetace						
				LJ	LS	LL	LP _K	LP _P	RDV	P
Zemědělská	I.1.	3	1	2	-	-	1	-	2	1
Zemědělsko - lesní	II.1.	3 + 2	3	2	2	-	1	-	2	1
	II.2.	4	1	2	2	-	1	-	2	1
	II.3.	3	1	2	2	2	1	1	2	1
	II.4.	3	1	2	2	-	1	-	2	1
Lesní	III.1.	4	1	2	2	-	-	-	2	-
	III.2.	3	3	-	2	2	-	-	-	-
	III.3.	3	3	2	2	-	-	-	2	-

Tab. 11: Hodnocení atraktivity typů současné krajiny přírodního parku Třebíčsko

H_{EKR} – hodnota estetických kvalit reliéfu, H_{EKA} – hodnota estetických kvalit vod

LJ – lesy jehličnaté, LS – lesy smíšené, LL – lesy listnaté

LP_K – louky a pastviny kulturní, LP_P – louky a pastviny přírodě blízké

RDV – rozptýlená dřevinná vegetace, P – pole

Pozn.: U krajiny Zemědělsko – lesní II.1. byla připočítána hodnota 2 z důvodu atraktivních forem reliéfu (především velká četnost durbachytových „stád“ v krajině)

ZDROJE:

LACINA, J.: *Pokus o hodnocení estetických kvalit krajiny chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy*. In: Mezinárodní symposium IUCN – Ochrana a ekologický rozvoj kulturních krajín. Ed. J. Rouš. Svratka, 1990, s. 1 – 18.

LACINA, J.: *Schizofrenie esteticky vnímavého krajinného ekologa*. In: Maděra, P. – Dreslerová, J. – Friedl, M. *Krajinný ráz – jeho vnímání a hodnocení v evropském kontextu*. Ekologie krajiny 1. Brno, 2005, s. 107 – 112. ISBN 80 – 7315 – 117 – 0

LÖW, J., MÍCHAL, I.: *Krajinný ráz*. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 2003, 552s. ISBN 80 – 86386 – 27 – 9